

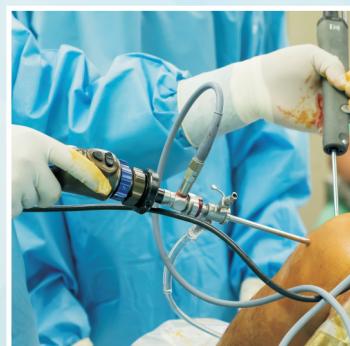
दी ऑरथोपेडिक रूपेशियालिटी क्लिनिक

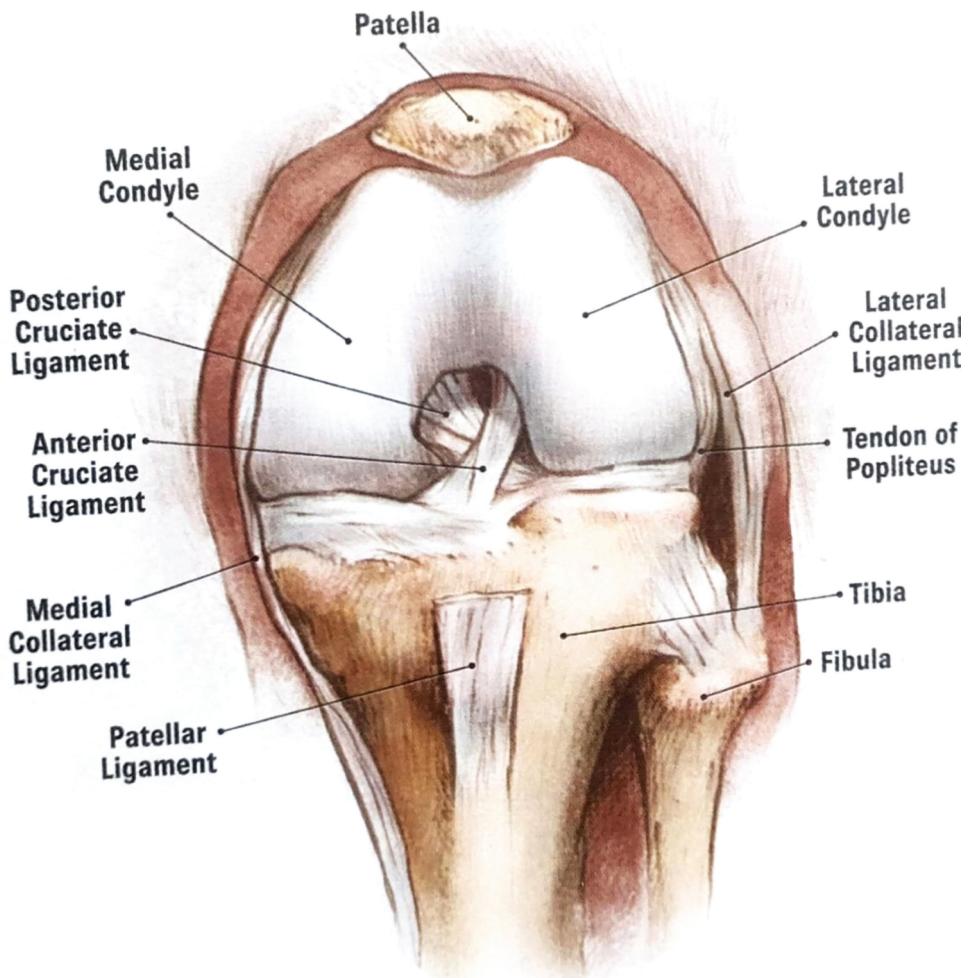
डॉ. सचिन तपरवी

M.S. (ORTH), D.N.B (ORTH), M.N.A.M.S, F.R.C.S. (Glasgow), A.F.A.O.A (Australia)

रुग्णांसाठी माहितीपुस्तिका

अंटेरिअर क्रुशिएट लिगामेंटच्या दुखापती

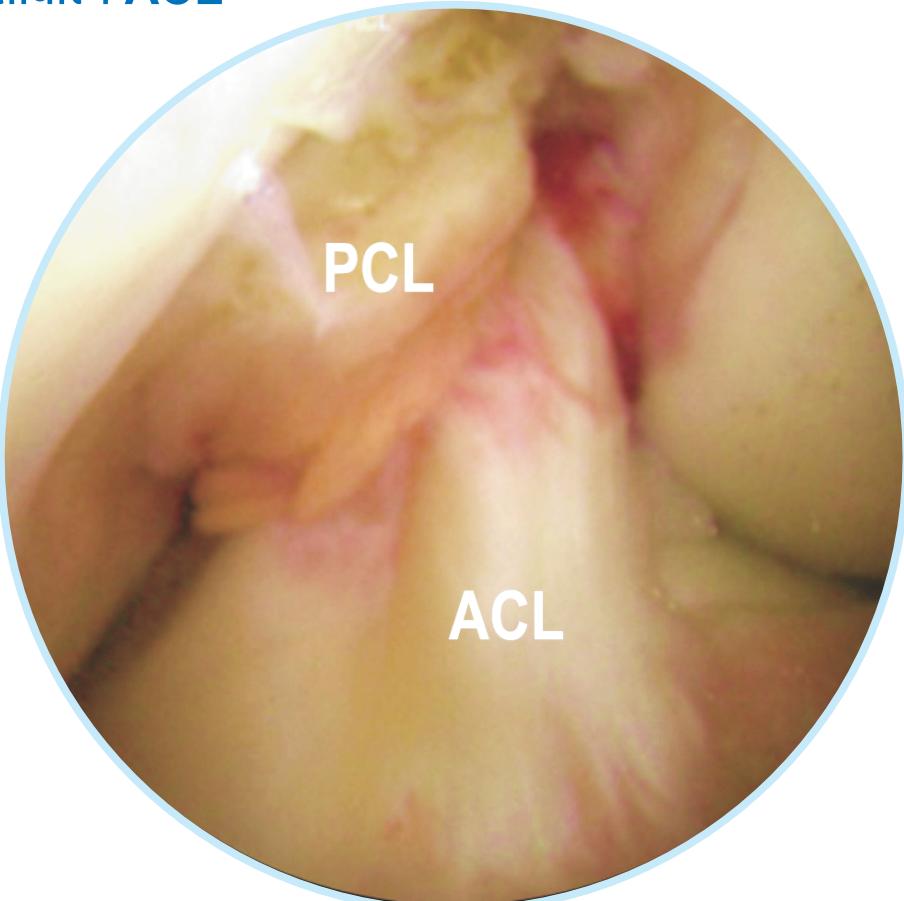

ACL म्हणजे काय ? आणि त्याचे कार्य / महत्व काय ?

ACL - अँटेरिअर क्रुशिएट लिगामेंट (पूर्ववर्ती अस्थिबंध)

ACL गुडघ्यातील ४ लिगामेंट्स पैकी एक असून त्याच्यामुळे गुडघ्याला स्थिरता लाभते. ACL हा तंतुमय ऊर्तीची (Tissue) एक पट्टी असून साधारण ३ ते ४ लांबीच्या एखाद्या नायलॉनच्या जाड दोरीसारखे त्याचे स्वरूप असते. गुडघ्याच्या सांध्याच्या आतल्या भागात साधारण मध्यावर ACL असते. आणि त्याची व्यासी मांडीच्या हाडापासून नडगीच्या हाडापर्यंत असते. गुडघ्याच्या पुढे मागे आणि वरुळाकार अशा हालचालींबाबत काही वेडीवाकडी (सामान्य नसलेली वेगळी) हालचाल होत असल्यास ACL नियंत्रणाचे काम करते. यामधे हालचाली करत असताना गुडघ्याची स्थिती जाणवून देणारे मज्जातंतूही या लिगामेंटमधे असतात.

सर्वसाधारण ACL

ACL ला
दुखापत
कशाप्रकारे होते?

ज्या व्यक्ती संपर्क क्रीडाप्रकारांमधे (Contact Sports) म्हणजे फुटबॉल, बास्केटबॉल, मार्शल आर्ट्स् इ. सहभागी होतात. त्यांना ACL दुखापती होण्याची शक्यता सर्वात अधिक असते. तसेच इतर खेळाऱ्युंचा संपर्क नसतानाही ज्यात पाय वेगात वळण्याच्या (Twisting) हालचाली होतात, अशा टेनिस सारख्या खेळातही ACL दुखापती होण्याची दाट शक्यता असते. जेव्हा शरीर वेगवान हालचाली करत असते तेव्हा एकप्रकारची गती वाढत जाते आणि अचानक त्या गतीचा ताण गुडध्यावर येऊन (फुटबॉलमधे टँकल करताना) किंवा उडी मारल्यावर अनियंत्रित पद्धतीने जमिनीवर येताना (उदा. बॅडमिंटन मधे) लिंगामेंटला इजा होऊन लिंगामेंटचा विच्छेद होतो. (फाटल्यासारखी स्थिती)
दुचाकी वाहनांचे अपघात झाल्यासही ACL दुखापती होतात.

विच्छेदित (फाटलेले) लिंगामेंट :

लिंगामेंटच्या
दुखापतीची नेमकी
लक्षणे कोणती?

हळुहळु काही तासानंतर गुडध्याला येणारी **सूज** हे लिंगामेंट दुखापतीचे सुरुवातीचे लक्षण म्हणता येईल. अशी सूज गुडध्याच्या आतील भागात झालेल्या रक्तत्रावामुळे येते. काही रूग्णांना लिंगामेंट फाटत असताना कटकन् **तुटल्यासारखा** किंवा **उचकटल्यासारखा** आवाज ऐकू येतो. फक्त सुरुवातीला गुडधा दुखतो. शरीराचा भार गुडध्यावर घेणे सहजा सहजी शक्य होत नाही. त्रासदायक होते. गुडध्याला दुखापत झाल्यानंतर अनेक दिवस गुडधा दुखत राहिला तर ते चांगले लक्षण नाही. असे होण्याचे सामान्यतः कारण मेनिस्कस फाटले असणे किंवा गुडध्याच्या सांध्यावरच्या कूर्चेच्या आवरणाला इजा होणे हे असते. ACL कम्कुवत होण्याचे सर्वात महत्वाचे आणि सरसकट आढळणारे लक्षण म्हणजे **अस्थिरता**. चालत असताना किंवा त्यापेक्षाही पळताना गुडधा लपकतो. असे होण्याचे कारण म्हणजे ACL फाटल्यामुळे या हालचालींवरचे नियंत्रण गमावलेले असते.

उपचाराविना ACL (दुखापत) पूर्ण बरी होऊ शकते का?

गुडघ्यातील द्रवपदार्थातील एन्झाईम्स रक्ताची गुठळी तयार होऊ देत नाहीत. त्यामुळे ACL च्या दुखापती नैसर्गिकरित्या बन्या होत नाहीत. शिवाय ACL ला अतिशय कमी प्रमाणात अपुरा असा रक्तापुरवठा असल्याने नैसर्गिकरित्या आपोआप दुखापत बरी होण्याची शक्यता संभवतच नाही. अंशत: ACL फाटले असेल तर काही कालावधीनंतर उपचार न करताही दुखापत बरी होऊ शकते. प्रत्येक रूग्णाची दुखापत बरी होण्याच्या प्रक्रियेबद्दल ठाम निष्कर्ष वर्तवता येत नाहीत.

१. स्थिरता परत मिळवणे

२. गुडघ्याची कार्यक्षमता दुखापती पूर्वी होती त्या पातळीपर्यंत वाढवणे.

अस्थिर अशा गुडघ्यामुळे पुढे जाऊन दोन अत्यंत महत्वाच्या आणि घातक अशा परिणामांना सामोरे जावे लागते. पहिले म्हणजे सारख्या लपकत राहीलेल्या गुडघ्याचे हालचालीचे तंत्र नेहमीसारखे (नॉर्मल) न राहिल्याने, धक्का बसू नये म्हणून मऊ कुशन सारखे मिनीस्क्स, सांध्यामधे असते, ते फाटू शकते. दुसरे म्हणजे गुडघ्याच्या अनियंत्रित हालचालीमुळे, कूर्चेच्या आवरणाचेही सांध्याच्या हालचाली विनासायास करणाऱ्या पृष्ठभागाचेही नुकसान होऊ शकते. या दोन्ही बाबीमुळे काही काळानंतर सांध्याची झीज होत होत संधीवात होऊ शकतो. आणि त्यापुढे गुडघ्या सक्षम राहात नाही. जवळ जवळ अपेंगत्वच येते.

ACL विच्छेद शरक्त्रक्रियेशिवाय बरा होऊ शकतो का?

अंशिक विच्छेद असेल - ज्यामधे अस्थिबंधातील पुष्कळसे तंतू अबाधित असतील, तर शत्रुक्रियेची आवश्यकता नसते. अशा दुखापतीत अस्थिरता निर्माण होत नाही. ACL अंशिक विच्छेद झाला असण्याचे अगदी नेमके निश्चित असे निदान अतिशय उच्चदर्जाची स्पष्टता असलेल्या MRI SCAN च्या आधारे होणे आवश्यक आहे. काही वेळा Porto -KT MRI नामक विशेष असा MRI ची अस्थिरतेचे मूल्यमापन करण्यासाठी व निर्णय घेता यावा यासाठी आवश्यकता भासते. फारसे शारिरिक श्रम न करणारे बैठे काम करणारे असे रूग्ण असतील तर त्यांच्यावर शत्रुक्रियेशिवाय उपचार होऊ शकतात. अशा सर्व रूग्णांना विशेष प्रकारचे ब्रेसिंग आणि फिजिओथेरेपीची गरज असते. या उपचारांचे उद्दीष्ट सूज कमी करणे, पूर्ण क्षमतेने सर्व हालचाली करता येणे, स्नायुंची ताकद परत मिळवणे आणि सांध्याच्या स्थितीची जाणीव - ज्ञान होणे असे असते.

ACL विच्छेदावरील शरक्त्रक्रिया व उपचार नेमके काय असतात?

ACL विच्छेदाच्या शत्रुक्रियेचे उद्दीष्ट गुडध्याच्या सांध्याचे कार्य पूर्ववत करणे आणि सांध्याची स्थिरता परत मिळवणे असे असते. ज्या रूग्णांच्या गुडध्याकडून विशेष अपेक्षा असतात, जे रूग्ण आपल्या व्यायाम, खेळ, श्रम इ. कायचे प्रमाण कमी करण्यास राजी नसतात आणि ज्या रूग्णांच्या बाबतीत शत्रुक्रियेपेक्षा सामान्य प्रकारचे उपचार यशस्वी ठरत नाहीत, अशा रूग्णांसाठी शत्रुक्रियेचा निर्णय घेतला जातो. शत्रुक्रियेपूर्वी सूज कमी करण्यासाठी, हालचाली सुलभ करण्यासाठी व स्नायुंची ताकद मिळवण्याच्या दृष्टीने आणि शरीराचा तोल कायम राखण्याच्या दृष्टीने पूर्वतयारी म्हणून फिजिओथेरेपीचा कार्यक्रम नेमून दिला जातो.

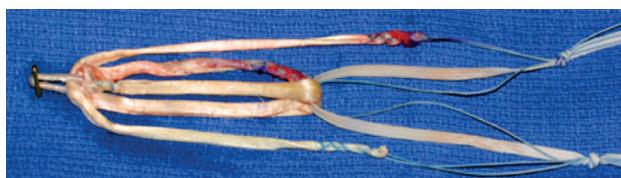
फिजिओथेरेपी व अन्य प्रयत्नांनी एकदा गुडघा **ACL** पुनर्रचनेच्या शत्रुक्रियेसाठी तयार झाला की तुम्हाला शत्रुक्रियेची पूर्व तयारी म्हणून रक्त तपासणी व अन्य काही तपासण्या करून घ्याव्या लागतील. त्यानंतर तज्ज्ञ डॉक्टरांचा सल्ला, शत्रुक्रियेस मान्यता असल्याबद्दल फिट्नेस घ्यावा लागेल. ACL शत्रुक्रिया दुर्बिणीच्या सहाय्याने केली जाते. हे लिंगामेंट दुरुस्त केले असता, पूर्ववत होत नाही त्यामुळे त्याची शरीरातील दुसऱ्या स्नायुचा भाग 'ग्राफ्ट' वापरून पुनर्रचना करावी लागते.

अशा प्रकारे पुनर्रचनेसाठी वापरले जाणारे ग्राफ्ट शरिरातील स्नायुमधुन काढले असता ते स्नायुमधे कोणतेही उणीव निर्माण करत नाहीत आणि पुनरचित स्वरूपात बसविल्यानंतर ते ACL प्रमाणेच कार्य करू शकतात.

**सामान्यतः
वापरले जाणारे
तीन ग्राफ्ट्स
पुढीलप्रमाणे असतात.**

1. Hamstring tendons

हा स्नायुबंध गुडध्याच्या आणि मांडीच्या आतील बाजूला असलेल्या रचनाबंधाप्रमाणेच बळकट असतो.

Hamstrings graft

2. Bone - patella tendon - bone

या प्रकारात गुडध्याच्या वाटीच्या हाडाचा समावेश असतो. गुडध्याच्या पुढच्या भागाचा एक आणि नडगीच्या हाडाचा दुसरा तुकडा या स्नायुबंधात वापरतात.

Bone - patella tendon - bone graft

3. Central quadriceps tendon

हा स्नायुबंध गुडध्याच्या वरच्या मांडीच्या पुढच्या भागातील quadricep स्नायुंपासून, गुडध्याच्या वाटीच्या वरच्या भागातील हाडाच्या तुकड्यासह किंवा तुकड्याशिवाय बनलेला असतो. कोणत्या प्रकारचा विशिष्ट ग्राफ्ट प्रत्येक रूणासाठी वापरायचा याचा निर्णय कोणत्या प्रकारचा खेळ तो रूण खेळतो, त्याला कशाप्रकारची दुखापत झाली आहे, यावर ठरविला जातो.

Central quadriceps tendon graft

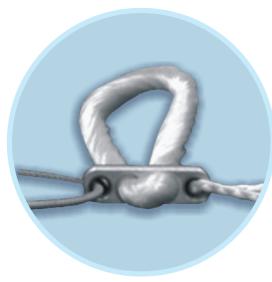
कोणत्या प्रकारचा विशिष्ट ग्राफ्ट प्रत्येक रूणासाठी वापरायचा? याचा निर्णय कोणत्या प्रकारचा खेळ तो रूण खेळतो, त्याला कशाप्रकारची दुखापत झाली आहे, यावर ठरते.

असा व्यक्तिनिष्ठ विचार करून घेतला जातो.

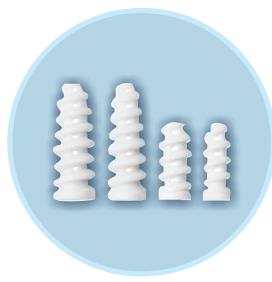
ACL सारखाच ग्राफ्ट तयार करून घेतला जातो. दुर्बिणीतून शळक्रिया करताना ACL ग्राफ्ट योग्य प्रकारे बसविण्यासाठी बोगद्यासारखी जागा निर्माण केली जाते. त्यानंतर ग्राफ्ट सांध्याच्या आतल्या भागात बसवला जातो. वरच्या बाजूला हा ग्राफ्ट मांडीच्या हाडाशी आणि खालच्या बाजूला नडगीच्या हाडाशी सामान्यतः जैविक विघटन होणाऱ्या स्क्रूंच्या सहाय्याने पक्के बसवले जातात. काही वेळा धातूचे स्क्रू किंवा बटणेही वापरली जातात. आणि नंतर काढून टाकण्याची गरज नसते.

टायटॉनियम स्क्रू

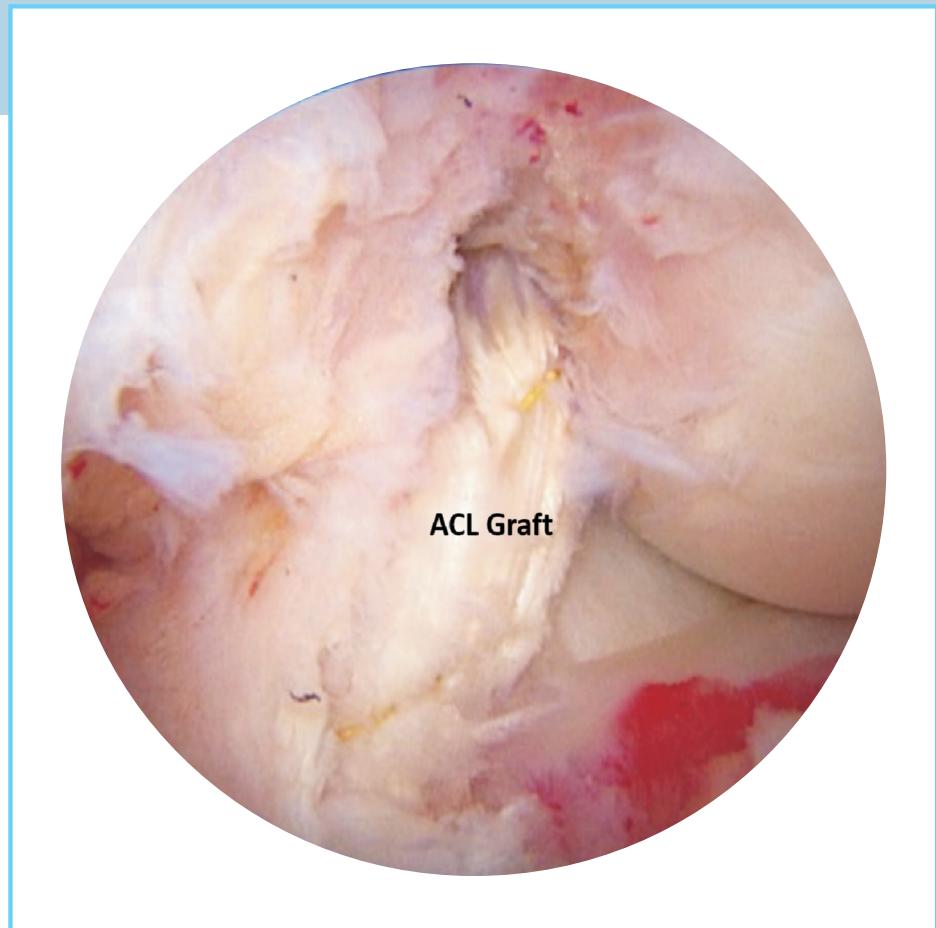

आधार देणारे बटन

जैविक स्क्रू

पुर्वचित
ACL

मी ACL पुर्नरचनेची शस्त्रक्रिया करून घ्यायचे ठरविल्यास रूग्णालयाची एकूण कार्यप्रणाली / प्रक्रिया कशी असेल ?

ACL शस्त्रक्रियेसाठी सामान्यत: शस्त्रक्रियेच्या दिवशीच रूग्णालयात दाखल व्हायचे असते. रूग्णालयात दाखल करून घेण्याची प्रक्रिया पार पाडल्यावर तुम्हाला दिलेल्या तुमच्या खोलीमधे हलविण्यात येईल. तुम्हाला शस्त्रक्रियेची संमती देण्याविषयी समजावून सांगितले जाईल व संमती देण्याविषयी स्वाक्षरी करण्याची विनंती केली जाईल. भूलतज्ज डॉक्टर शस्त्रक्रियेपूर्वी तुम्हाला तपासतील.

ACL शस्त्रक्रिया ही सामान्यत: पाठीच्या कण्यामधे भूल देऊन केली जाते. पण काही वेळा संपूर्ण भूलही दिली जाते. या पर्यायांची माहिती तुम्हाला दिली जाईल. आणि त्यानंतर तुमची संमती घेतली जाईल. भूल देण्याचा कोणताही पर्याय निवडला गेला तरी शस्त्रक्रिया कक्षातील तुम्हाला येणारा अनुभव व्यवस्थित व शांत असा असेल याची खात्री बाळगा.

ऑपरेशन थिएटर मधील तयारी पूर्ण झाली की तुम्हाला खोलीमधून तिथे हलविण्यात येईल. शस्त्रक्रियेला लागणारा अवधी हा ACL पुर्नरचना संदर्भात्सुमारे ४५ मिनिटांचा असतो. परंतु ऑपरेशन थिएटर, भूल देणे आणि ती उतरून तुम्ही पूर्ववत होणे याला सुमारे २ तासाचा अवधी लागतो.

ही शस्त्रक्रिया वेदनादायक प्रक्रिया आहे काय?

काही प्रमाणात वेदना या कोणत्याही शस्त्रक्रियेनंतर अपरिहार्य असतात. परंतु शस्त्रक्रियेनंतरच्या वेदना कमी करण्यासाठी जी साधने आजकाल उपलब्ध आहेत, त्यामुळे वेदना कमीत कमी होतात आणि त्यांचा फार विचार करण्याचे कारण नाही. रूग्णालयातून डिस्चार्ज देताना तुम्हाला तुमचे दैनंदिन कामकाज / हालचाली व फिजिओथेरपी व्यवस्थित करता यावी याकरिता वेदनाशामक औषधोपचार सांगितले जातील.

शस्त्रक्रियेनंतरची सुधारणा कशाप्रकारे होईल ? फिजिओथेरपीची गरज भासेल का ?

तुमच्या गुडघ्याचे पुनर्वसन करण्याच्या हेतुने फिजिओथेरपीची सुरुवात शस्त्रक्रियेच्या दिवशीच करण्यात येते. शस्त्रक्रियेचा गुडघा सुमारे ३ आठवडे पूर्ण वेळ एका लांब ब्रेस मधे ठेवला जातो. सांध्याच्या आतील बाजूस काही रक्त किंवा द्रव जमा झाल्यास काढून घेण्यासाठी एक नळी ठेवली जाते. व ती शस्त्रक्रियेच्या दुसऱ्या दिवशी काढून टाकण्यात येते. तुमचा गुडघा फिजिओथेरपीस्ट Continuous Passive machine मधे ठेवतील. ज्यामुळे गुडघ्याची हालचाल होत राहील. आणि सूज कमी होत जाईल. तुम्हाला झेपेल, सहन होईल इतपत शरीराचा भार गुडघ्यावर घेण्याची परवानगी दुसऱ्या दिवसापासून मिळेल. चालताना कोणत्याही साधनाच्या मदतीची तशी आवश्यकता नसते. पण Elbow Crutch (कोपराच्या आधाराने वापरता येणारी कुबडी) चा वापर तुम्हाला आरामदायी सुरक्षित वाटावे यासाठी करू शकता. बफने गुडघा शेकणे आणि Crayo Cuff वापरण्याचा, वेदना आणि सूज कमी करण्यासाठी उपयोग होऊ शकतो. रूग्णालयातून घरी जाण्याची परवानगी डिस्चार्ज साधारण एक दिवसानी, काही वेळा २ दिवसानी मिळतो.

थोड्या अधिक लांबीच्या ब्रेसेस

(या साधारण सुरूवातीच्या ४
आठवडे घातल्या जातात.)

बिजागिरीच्या ब्रेसेस

(शत्रुक्रियेनंतरच्या एका
महिन्यानंतर १ ते २ महिने
घातल्या जातात.)

उपचारांचे उद्दीष्ट गुडघ्याची हालचाल, स्नायुंची शक्ति मिळवणे आणि सूज कमी करणे असे असते. फिजिओथेरपीचे काटेकोर पालन केल्याने शत्रुक्रियेनंतर गुडघ्याची सुधारणा लवकर होते आणि शत्रुक्रियेच्या संदर्भात कोणताही बिघाड किंवा गुंतागुंतीची समस्या निर्माण होण्याची शक्यता कमी होते. शत्रुक्रियेनंतर लांब ब्रेसेस बदलून Hinge Braces उभे राहताना आणि चालताना साधारण ३ महिन्यापर्यंत वापरतात. उपचारात्मक व्यायामाची प्रणाली ही सुरू केली जाते आणि तुम्ही तुमच्या आँफिसला किंवा कॉलेजल वगैरे जाऊ शकाल इतपत स्वस्थ झालेले असता. ४ आठवड्यानंतर (ड्रायहिंग) वाहन चालविण्यास सुरूवात करू शकता. म्हणजे जेव्हा गुडघा नेहमीसारखा वाटू लागतो तेव्हा पोहोण्याची सुरूवात २ महिन्यांनी आणि धावण्याची सुरूवात ३ महिन्यांनी करता येते.

विशिष्ट क्रिडा प्रकारांना आवश्यक असे प्रशिक्षण ६ महिन्यानंतर सुरू करता येते. आणि स्पर्धात्मक खेळांमधला सहभाग ९ महिन्यानंतर सुरू करता येतो. शत्रुक्रियेनंतर गुडघा पूर्ववत होण्याच्या प्रवासातले हे साधारण टप्पे आहेत. ज्या व्यक्तिताना ACL बरोबरीने अनुषंगिक दुखापती, म्हणजे मिनीस्क्स फाटणे किंवा इतर लिगामेंटला इजा होणे, झालेल्या असतात, त्याच्याबाबतीत थोडे लांबणीवर पडू शकते.

ACL शास्त्रक्रियेसंदर्भात कोणत्या गुंतागुंतीच्या समस्या संभवतात.

रूग्णाची शास्त्रक्रियेपूर्वीची स्थिती सर्व बाबतीत अनुकूल असेल तर दुर्बिणितून केली जाणारी ACL Reconstruction ही शास्त्रक्रिया पूर्णपणे सुरक्षित आहे. असे असले तरी प्रत्येक शास्त्रक्रियेसंदर्भात काही धोके संभवतातच.

इतर कोणत्याही शास्त्रक्रियेप्रमाणेच एखाद्या औषधाची किंवा भूल देण्यासाठी वापरलेल्या औषधी घटकाची नकारात्मक प्रतिक्रिया (रिअक्शन) येणे. किंवा हृदयविकाराचा त्रास होणे अशी शक्यता असते. सर्वसामान्य भूल दिल्यानंतर किंवा श्वसनसंस्थेला जंतु संसर्ग झालेला असेल तर निरोगी व्यक्तिलाही न्युमोनियाची अगदी दुरान्वयाने शक्यता असते. तसेच रक्तवाहिनीत रक्ताची गुठळी अडकणे किंवा पोटरीच्या रक्तवाहिनीत रक्ताची गुठळी होणे असे ACL शास्त्रक्रियेनंतर सहसा संभवत नाही. परंतु नेहमी धूम्रपान करणाऱ्या आणि संतती नियमनासाठीची मौखिक औषधे घेणाऱ्या व्यक्तिना असा त्रास होऊ शकतो.

विशिष्ट समस्यांमधे पुढील गोष्टींचा समावेश होतो.

जंतुसंसर्ग याची शक्यता दुर्बिणीच्या सहाय्याने केलेल्या शास्त्रक्रियेसंदर्भात 0.5% इतकी असते. ऑपरेशन थिएटर निर्जुक करणे, तिथ्ले वातावरण निर्जुक करणे, रोग प्रतिबंधात्मक औषध देणे. अशा गोष्टी खूप काळजीपूर्वक करूनही जंतुसंसर्ग शुन्यावर आणणे शक्य होत नाही. साधा वरवरचा जंतुसंसर्ग तोंडाने घेता येतील अशा अँटीबायोटिक गोव्या-औषधांनीच बरा करता येतो. परंतु खोल गेलेल्या संसगचि (इफेक्शन) निराकारण रूग्णालयात दाखल करणे, शास्त्रक्रियेसारख्या प्रक्रियेद्वारा अंतर्गत स्वच्छता (वॉश आऊट) करणे. आणि रक्तवाहिनीत अँटीबायोटीक देणे - यापैकी उपायांनी करावे लागते.

दीर्घकाळ अँटीबायोटिक औषधे घेणे : ३ ते ४ आठवडे व त्यानंतर शास्त्रक्रियेची पुनरावृत्ती करणे याचीही काही बाबतीत गरज पडू शकते.

रक्तस्राव : सांध्यामधे रक्तस्राव हा सामान्य नव्हे. साधारणपणे सांध्यामध्ये ठेवलेली नळी साचलेले / गोळा झालेले सर्व रक्त तिथून काढून टाकते. अति प्रमाणात रक्तस्राव हा धूम्रपान करणाऱ्या व्यक्तिमधे आणि अस्पिरिन सारख्या रक्त पातळ करणाऱ्या औषधांचे सेवन करणाऱ्या व्यक्तिमधे आढळून येतो.

मज्जातंतूना दुखापत: मांडीच्या आतल्या भागातल्या एक लहानशा मज्जातंतुला (Harmstring Tendon) अस्थिबंध काढताना इजा होऊ शकते. त्यामुळे गुडघ्याच्या खालच्या आणि बाहेरच्या बाजूला बधिरता येऊ शकते. पण त्यामुळे फार मोठी समस्या काही निर्माण होत नाहीत आणि त्या सावकाश पणे ३ ते ४ महिन्यात बन्या होतात. गुडघ्याच्या समोरिल भागात वेदना सामान्यतः गुडघ्याच्या वाटीचा (Tendon) स्नायुबंध वापरला असेल तर गुडघ्याच्या पुढच्या बाजूस दुखण्याची शक्यता असते. गुडघ्यावर वाकले असता किंवा टेकले असता या वेदना जाणवतात आणि हळुहळू कालांतराने कमी होतात.

ताठरपणा किंवा आखडणे : गुडघा आखडण्याची शक्यता ACL शास्त्रक्रियेनंतर फारच क्वचितच असते. बहुधा गुडघा पूर्ववत होण्यासाठीच्या फिजिओथेरेपीचे व्यायाम व्यवस्थित आणि पुरेसे न केल्यास गुडघा आखडण्याची शक्यता असते. फिजिओथेरेपीच्या सहाय्याने हालचाली पूर्ववत करणे शक्य असते. ज्या रूग्णांचा या उपायांना प्रतिसाद मिळत नाही किंवा ज्यांना या उपायांचा चांगला फायदा मिळत नाही त्यांना अल्पशी भूल देऊन गुडघा सरळ करण्याची (surgical) प्रक्रिया (knee manipulation) दिवसभरात (रूग्णालयात न राहता) होऊ शकते.

Graft Failure : ACL शास्त्रक्रियेत शरीरातील दुसरा स्नायुबंध जोडण्याची क्रिया कलम केल्याप्रमाणे म्हणता येईल. वारंवार दुखापती झाल्यास हे कलम / ग्राफ्ट फाटू शकते. त्यामुळे गुडघा पुन्हा सुजू शकतो. आणि हालचाल करणे अतिशय वेदनादायक होते. गुडघ्यात अस्थिरता निर्माण होते. अशा रूग्णांना ACL शास्त्रक्रियेला १ किंवा २ टप्प्यात पुन्हा सामोरे जावे लागते.

- खेळताना होणाऱ्या दुखापती आणि संधीवात
- गुडघा आणि खांद्याची प्रगत आँर्थोस्कोपी
- प्राथमिक/दुसऱ्यांदा (पुनरावृत्ती) सांधा प्रत्यारोपण
- सांध्याला टिकवणे

दी आँरथोपेडिक एपेशियालिटी क्लिनिक

डॉ. सचिन तपस्वी

M.S. (ORTH), D.N.B (ORTH), M.N.A.M.S, F.R.C.S. (Glasgow), A.F.A.O.A. (Australia)

नाव नोंदणीसाठी संपर्क :

८१२८४ ०५२५०, ८१८३९ ०५२५० (सकाळी ९ ते संध्याकाळी ८)

तुमचे तपासणी अहवाल या व्हॉट्सअॅप नंबरवर पाठवा : **७०५८३ ४०७६०**

फक्त अत्यावश्यक सेवेसाठी संपर्क : **९९७५० ९८८७९**

■ फर्ग्युसन कॉलेज रोड:

१६, स्टेटस चैंबर्स, ४था मजला,
रँगलर परांजपे गळी,
वैशाली हॉटेलच्या जवळील गळी,
फर्ग्युसन कॉलेज रोड, पुणे - ४११ ००४

■ कॅंप क्लिनिक:

२, तेहमी टेरेस, रुबी हॉल क्लिनिकच्या
जवळ, गोल्ड फिल्ड प्लाझाच्या
अलिकडील गळी, ससून रोड,
पुणे - ४११ ००९

रुग्णांच्या सेवा आणि शिक्षणाकरिता पुढाकार घेतलेले 'तपस्वी चॅरिटेबल आणि मेडिकल सेंटर'